

מכתב למרן שליט"א (ח"ב)

מכתב למרן שליט"א (ח"ב)

{אור לנר ו' דחנוכה א' דר"ח טבת תשע"ה

לרבא דעמיה מדברנא דאומתיה בוצינא דנהורא מרן רשכבה"ג שליט"א}

א) בפסחים צ' א' ומעות שבידו חולין שע"מ כן הקדישו ישראל את פסחיהן, ולאביי דאמר אי לאו דאוקמה רבי אושעיא לההיא בממנה זונה על פסחו ורבי היא הוי

מוקמינן לה בקדשים קלים ואלבא דר"י הגלילי דאמר קדשים [קלים] ממון בעלים הוא, אבל בפסח לא משייר איניש, הא קתני בהדיא שעל מנת כן הקדישו ישראל את פסחיהן, אימא שעל מנת כן הקדישו ישראל מעות פסחיהן } ר"ל דהנה המעות שקונין בהן מינוי בפסח הם חולין, ופ' אביי משום שמשייר בקדושת המעות כשמקדישן, אבל לא משייר בקדושת הקרבן, ולהכי מתרץ הכי מילתיה דרבי בברייתא לפרש ג"כ דמיירי על המעות.

{, וק"ל דבמכילתא דרשב"י הגירסא בדברי רבי 'שמתחילה לא לקחו אלא ע"מ כן', פ' להפסח, וכאן ליכא לשנויי דמיירי על המעות } דבשלמא גירסת הברייתא שבגמ' שייך לתרצה, אך גירסת המדרשב"י קשה לשנותה כ"כ.

.]

{תשובת מרן שליט"א: למה לא} ע"ע בחיבורי על המכילתא דרשב"י מש"ש.

.]

{

(ב) בהגמ' הנזכר.

לעיל מינה איפליגו רבא ור' זירא ליקח חלוק וטלית ממעות הפסח, [וז"ל הגמ' שם, רבי אומר אף מכדי מקח שאם אין לו ממנה אחר עמו על פסחו ועל חגיגתו ומעות שבידו חולין שעל מנת כן הקדישו ישראל את פסחיהן רבה ורבי זירא חד אמר בעצים לצלייתו כולי עלמא לא פליגי דכיון דתקנתא דפסח הוא כגופא דפסח דמי כי פליגי במצה ומרור רבנן סברי הא אכילה אחריתי היא ורבי סבר כיון דהכשירו דפסח הוא כגופא דפסח דמי וחד אמר במצה ומרור נמי כולי עלמא לא פליגי דכתיב (שמות יב-ח) על מצות ומרורים יאכלוהו דכיון דמכשירין דפסח נינהו כפסח דמי כי פליגי ליקח בו חלוק ליקח בו טלית רבנן סברי מהיות משה אמר רחמנא החייהו

לשה ורבי סבר החיה עצמד משה].

ונחלקו רש"י והרמב"ם אי מיירי על מעות שמקבל המוכר תמורת המינוי, או על מעות שנשארו ללוקח אחר שקנה חלקו, (לפי מה שפירשו הלח"מ והר"י קורקוס), וקשה לי על דעת הר"מ מהא דמקשי בגמ' אח"ז תיכף מחלוקתם, וז"ל, ולאביי דאמר אי לאו דאוקמה רבי אושעיא לההיא בממנה זונה על פסחו ורבי היא הוי מוקמינן לה בקדשים קלים ואליבא דר"י הגלילי דאמר קדשים [קלים] ממון בעלים הוא אבל בפסח לא משייר איניש הא קתני בהדיא שעל מנת כן הקדישו ישראל את פסחיהן אימא שעל מנת כן הקדישו ישראל מעות פסחיהן עכ"ל, ומדקאמר הכי מוכח דעד השתא איירינן על מעות שניתנו תמורת הפסח, דאל"כ הרי עד השתא נמי מיירי במעות, ולא היה לו להקשות כך } ר"ל דכיון דמדברי מחלוקתן של רבא ור"ז מבואר דס"ל שהשיור במעות ולא בפסח, א"כ מהו הלשון ולאביי דאמר וכו', הרי ע"ז גופא מיירו האמוראים עד כאן, וכל הסוגיא עד השתא אזלא לפ"ז, ומ"ט קשה רק על אביי.

.]

{תשובת מרן שליט"א: **הוא אמר בהדיא** } ר"ל דעדיפא לן מ"מ להקשות על מאן דאמר הכי בהדיא, וי"ל עוד בכונתו דאף שדעת הרמב"ם דלהאמת אפליגו רבא ור"ז ג"כ בזה, מ"מ לולי דברי אביי מצינן לאוקמי פלוגתייהו כדעת רש"י, ורק למסקנא מוקמינן דבריו בכה"ג.

./

{

ג) איתא במכילתא דרשב"י פ' בא פי"ב, ויקחו - מלמד שכל אחד ואחד לוקח לעצמו, האם יש מכאן ראיה לדברי הגרי"ז בהל' קרבן פסח שצריך מעשה קנין למי שרוצה

להתמנות [וכ"כ בפסקי תוס' קידושין סי' פ'].

ואם לא - א"כ מהי כונת המכילתא דרשב"י } מו"ר השיבני אח"כ עוד בענין זה, ועיין מ"ש בחידושי על המכילתא דרשב"י.

.]

{תשובת מרן שליט"א: מצותו בכך [אבל אין ראייה שמעכב].

{

ד) במש"כ בפ"ב דב"מ כ"ו ב' על המשאיל ארנקי דלא מסמנא מילתא } ר"ל שהמשאיל ארנקו לחברו אי"ז סימן טוב, שנראה כמשאיל מזלו.

{, האם זהו ג"כ במשליך לאשפה או מי שנשבר ארנקו.

{תשובת מרן שליט"א: דוקא במלא מעות לפנים.

{

ה) הרש"ש בב"ב קס"ט ב' תמה על הרשב"ם שפי' הבא לידון בשטר ובחזקה - חזקת ג' שנים, ובהמשך הסוגיא כתב שאמר לו לך חזק וקני, ומשמע ששינה דעתו בפ' החזקה, ולכאוף תמיהת רש"ש אין לי לזה מובן, דודאי כיון שנפסל שטרו צריך טענה אחרת לתרץ החזקת ג' שנים, וכמו שפי' רמב"ן שיש לו טענת כסף, כך פי' רשב"ם שיש לו טענת לך חזק וקני, ובזה מאמת החזקת ג' שנים, וצ"ע.

{תשובת מרן שליט"א: יאמר שלא ידע} פירוש שלא ידע את דברי הרמב"ן, אך עיקר הקושיא כאן היא מן הסברא, ויל"ע.

.]

{

ו) מ"ש מ"ב ובבה"ל סי' קכ"ה דיש לומר הכל בשוה קדוש וברוך עם הציבור, ודן אם ש"ץ צ"ל דוקא עם הציבור, לא הבנתי דברמב"ם מבואר בסדר התפילות שכל סדר הקדושה הוא הארכת ברכת אתה קדוש של הש"ץ, והרי הכל ברכה א', וכיון שאומרים צבור הקדושה מאי נ"מ היכן הם אוחזים אם באותו פסוק או לא.

}תשובת מרן שליט"א: **לכתחילה צריך שוה.**

{

ז) בתו"כ ר"פ קדושים, מלמד שפרשה זו נאמרה בהקהל, ופי' הר"ש והראב"ד שלא נשנו כסדר משנה אהרן תחילה וכו' }ז"ל הגמ' שם, ת"ר כיצד סדר משנה משה למד מפי הגבורה נכנס אהרן ושנה לו משה פירקו נסתלק אהרן וישב לשמאל משה נכנסו בניו ושנה להן משה פירקו נסתלקו בניו אלעזר ישב לימין משה ואיתמר לשמאל אהרן רבי יהודה אומר לעולם אהרן לימין משה חוזר נכנסו זקנים ושנה להן משה פירקו נסתלקו זקנים נכנסו כל העם ושנה להן משה פירקו נמצאו ביד אהרן ארבעה ביד בניו שלשה וביד הזקנים שנים וביד כל העם אחד נסתלק משה ושנה להן אהרן פירקו נסתלק אהרן שנו להן בניו פירקו נסתלקו בניו שנו להן זקנים פירקו נמצא ביד הכל ארבעה ע"כ.

{(עירובין נ"ד ב') אלא הכל בב"א, וכן עשה מ"ר על ר"פ תרומה ור"פ הפסח ע"כ, וק"ל דלגבי פרשת הפסח ילפינן להדיא במכילתא דרשב"י שנאמרה כסדר משנה הנ"ל, ואח"ז אמר התם דברו וכו' מלמד שפרשה זו נאמרה בהקהל, ושניהן נשנו שם בסתמא } א"ה שוב נראה דאולי באמת אתיא הנ"ל רק לר"א דהתם.

{, וא"כ מבואר שאי"ז סותר, דיתכן שנאמר גם כסדר משנה וגם כהקהל עם הנשים והטף.

}תשובת מרן שליט"א: **מחלוקת התנאים** } ר"ל דב' תנאי נינהו ופליגי ב' הברייתות

ח) ידידי ר"מ הכהן הלבפשטט אמר לי שאמר לו מרן הגרנ"ק דדין נודר בשעת צרה הוא רק באופן שא"א ליתן צדקה כעת, כגון שמהלך במדבר ובאו עליו ליסטים, וק"ל דעיקר נודר בשעת צרה ילפי' בב"ר פ"ע ובתוס' רפ"ק דחולין מיעקב, ושם עכ"פ חלק מנדרו יכל לקיים עתה, ומבואר דאי"ז מוכרח שיהא באופן שא"א לקיים, וכן ראיתי אח"ז שכתב הח"ס שם בתוס' להדיא לפרש בזה הא דיעקב דגם מה שיכול לקיים כעת.

וכן מבואר בריטב"א נדרים י' א' שכתב דבנו חולה הו"ל כנודר בשעת צרה, וכן ראיתי שכתבו גם בשו"ת מהר"ם מינץ סו"ס ע"ט, וביותר להדיא בשפ"א ביו"ד ס"י ר"ג ס"ה דאדרבה באופן שיש לו עתה טפי שרי.

ולפ"ז לא הבנתי פסקו של הגרנ"ק שליט"א.

{תשובת מרן שליט"א: הכל לפי היכולת.

ט) בחגיגה י"ג ב' גבי כל מה שראה יחזקאל ראה ישעיה אלא וכו' בן כפר וכו', התוס' לא ניח"ל כפרש"י וכנראה משום דלא משמע שהיתה נבואת יחזקאל פחותה, [וכדאמר' במכילתא מס' דשירתא פ"ג ראתה שפחה כו'], וק"ל ממ"ש במכילתא דרשב"י רפי"ב ר' נחמיה אומר כתחלה היה דבר עם הנביאים בכ"מ (פי' אף בח"ל) מה ת"ל ה' ה' דבר ה' אל יחזקאל אלא מלמד שלא היתה רה"ק תדירה עליו. לפה"נ מבואר שאכן היתה דרגת נביאותו פחותה.

{תשובת מרן שליט"א: זה מעלה שא"צ רוח"ק על כל דבר אלא מבין מעצמו.

{

י) בתו"כ בהר פ"א ה"ז יליף השרשה לאורז ודוחן מקרא, ובירושלמי שביעית פ"ב ה"ה מבואר להדיא דברייתא זו היא בתחליף לסברא דרבה בר"ה י"ג ב' ההובא שם בשם ר' חונא בר' חייא (וכמש"ש ג"כ מרן שליט"א), והיינו דלרבה ור"ח בר"ח ילפי' שביעית מסברא דשייכא במעשר בעיקר [ומזה ילפינן שביעית], ולתו"כ ילפינן מעשר מקרא דגבי שביעית, כן מבואר מדברי הירושלמי, אבל הר"ש כתב דרבה מיירי במעשר והתו"כ מיירי בשביעית ולא ילפי' מהדדי וזהו כהת' השני בתוס' שם, וצ"ע דבירוש' מבואר לא כן.

{תשובת מרן שליט"א: הכל בכלל} לא זכיתי להבין התירוץ.

.]

{

